

УДК 821.161.2:82.09

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/29.209441>**Юлія КОВАЛЬЧУК,**

orcid.org/0000-0002-1327-1358

аспірант кафедри українського літературознавства та компаративістики
Житомирського державного університету імені Івана Франка
(Житомир, Україна) prujmakjula@ukr.net**ПЕЙЗАЖІ РІДНОГО СЕЛА У ТВОРЧОСТІ МАКСИМА РИЛЬСЬКОГО**

Стаття присвячена 125-річчю з дня народження великого українського поета, письменника, критика, громадського діяча Максима Рильського. У статті висвітлено життєвий шлях письменника періоду дитинства та юнацтва у селі. У дослідженні обгрунтовані тематика та мотиви написання автором поезії, присвяченої своїй малій Батьківщині (село Романівка Житомирської області) та особливо трепетне ставлення до краси рідного Полісся.

З'ясовано роль пейзажів у поезії митця. Проаналізована ідейно-естетична функція пейзажів у поезії Максима Рильського, яка присвячена рідній Романівці. Класифіковано картини природи за принципом сприйняття реципієнтами всіма когнітивними структурами людського організму. Висвітлено, що поетика пейзажу творчості Максима Рильського знаходить своє відображення та обгрунтування у синтезі з музичним мистецтвом і жанрами живопису. Окреслена віртуозна майстерність Максима Рильського володіти таким художнім засобом як метафора та введенням її в кожен рядок своєї творчості. Проаналізовано ставлення Максима Рильського до буденного сільського життя, до роду занять селян, дозвілля в різні пори року та повагу до тяжкої праці людей.

Зроблено висновок, що пейзаж у художніх творах Максима Рильського є одним із найголовніших засобів, що дозволяє висловити уявлення людини про світ, автора про самого себе та про місце, де минули його дитячі та юнацькі роки. Окреслено, що художні образи природи у творах письменника завжди насичені духовно-філософським і моральним змістом, тому вони і є тією суттю, яка визначає шанобливе ставлення автора до своєї Батьківщини та природи рідного краю.

З'ясовано, що творчість Максима Тадейовича Рильського – великий здобуток української літератури від ХХ століття до сьогодні. Літературний спадок видатного поета, митця слова – це яскравий приклад для поваги відомих земляків, обайливого ставлення до місць, де вони народилися, і шанобливого ставлення до краси рідної Житомирщини.

Ключові слова: художні засоби, метафора, образність, Батьківщина, картини природи.

Yuliia KOVALCHUK,

orcid.org/0000-0002-1327-1358

Postgraduate Student of the Department of Ukrainian Literary Studies and Comparatives
of Zhytomyr Ivan Franko State University
(Zhytomyr, Ukraine) prujmakjula@ukr.net**NATURAL VILLAGE LANDSCAPES IN THE CREATION OF MAXIM RILSKY**

The article is dedicated 125-years since the birth great Ukrainian poet, writer, critic, public figure Maxim Rylsky. The article highlights the life path of a writer of childhood and adolescence in the village. This study substantiates the theme and motives of writing author of poetry, dedicated to her little Motherland (village Romanivka of Zhytomyr region) and especially the awe-inspiring attitude of the native Polesie.

The role of landscapes in artist poetry has been clarified. The ideological-aesthetic function of landscapes in the poetry of Makisma Rylsky is analyzed, which is dedicated to the native Romanivka. Nature pictures are classified according to the principle of recipient perception by all cognitive structures of the human body. It is revealed that the poetics of Maxim Rylsky's landscape of creativity, is reflected and justified in synthesis with music and the genres of painting. The masterly skill of Maxim Rylsky is outlined to possess such artistic means as a metaphor and to introduce it into every line of his work.

Maxim Rylsky's attitude to everyday rural life is analyzed, kind of occupy the peasants, leisure at different times of the year and respect for the hard work of people. The conclusion is made, that the landscape in the works of Maxim Rylsky is one of the most important means, the author about himself and the place where his childhood and youth were spent.

It is emphasized that the artistic images of nature in the writer's works are always saturated with spiritual, philosophical and moral content, so they are the very essence, which determines the author's respectful attitude towards his small homeland and the nature of his native land. It is found out that the work of Maxim Rylsky – a great achievement of Ukrainian literature from the twentieth century to the present. The literary inheritance of a prominent poet, the artist of the word is a prime example of respect for famous countrymen, careful attitude to places, where were born the honors of beauty of native Zhytomyr region.

Key words: artistic means, metaphor, imagery, homeland, paintings of nature.

Постановка проблеми. 19 березня 2020 року виповнюється 125 років від дня народження нашого видатного земляка. Максим Тадейович Рильський – поет, академік, громадський діяч, наш земляк. Близько 60 років тривала діяльність Максима Рильського в українській поезії, в якій він посів за значенням свого художнього внеску одне з перших місць після Івана Франка і Лесі Українки. Писати почав рано – перший його вірш був опублікований вже у 1907 році, а через три роки побачила світ дебютна збірка «На білих островах», де переплелися ще романтичні юні погляди на світ із висвітленням на літературній канві тяжкої праці українського народу (Шинкарук, 2015: 101).

Творчість Максима Рильського зросла на міцній основі класичної літератури та фольклору, на цьому ґрунті розвинувся і оригінальний, самобутній голос поета. Його художній доробок позначений роздумами про місце людини в житті, вічні духовні цінності, пронизаний мотивами любові до всього суцього. Твори майстра сповнені щирості, відвертості і розмисловості, сповненої легкої усмішки. Максим Рильський вмів побачити суттєве, вічне у звичайному, буденному, зовні «непоетичному». Як людина глибокої ерудиції, він широко використовував історичні й літературні асоціації, ремінісценції, паралелі, що надає особливого колориту його мистецькій палітрі, що і **зумовлює актуальність цієї розвідки** (Бернадська, 2008: 21).

Аналіз досліджень. До проблематики ролі описів у художньому творі зверталися літературознавці М. Рибников, О. Никифорова, Б. Галантов, І. Білецький, В. Виноградов. Свої літературознавчі розвідки літературному спадку Максима Рильського присвятили також Н. Бернадська, В. Чайковська, В. Шинкарук. Літературознавці окреслили великий внесок українського поета, письменника, критика та громадського діяча у розвиток української літератури, з'ясували роль описів рідного села та поліського краю у творчості Максима Рильського, виділивши провідну роль літературному пейзажу.

Літературний пейзаж – це образ живої і неживої природи у творі, що є змістовим і композиційним елементом, виконує зображувально-виражальні та емоційно-естетичні функції і підпорядкований ідейно-художньому задуму твору. Образ природи в літературному творі подібно до будь-якого іншого художнього образу – це «форма відображення дійсності мистецтвом, конкретна і разом з тим узагальнена картина людського життя, перетворена у світлі естетичного ідеалу художником ...» (Мясников, 2009).

Мета статті – з'ясувати важливе значення рідного краю, малої Батьківщини письменника та пишної природи Полісся у творчості Максима Тадейовича Рильського; окреслити функції пейзажу у поезії митця для створення незабутнього враження від прочитаного.

Виклад основного матеріалу. Біографія поета – у його віршах. Цей відомий вислів повністю можна віднести до Максима Рильського, який завжди у своїй творчості активно відгукувався на конкретні факти реального життя, матеріалізував спогади минулих років, переносючи їх на сторінки власних літературних творів.

Хоч народився Максим Рильський у Києві, він з теплою й ніжністю все життя згадував село Романівку, де промайнуло його дитинство (Кодлюк, 2005: 79–83). Житомирщина у житті та літературній діяльності Максима Рильського займає надзвичайно важливе місце. Тут знаходяться глибинні витoki його таланту, події і люди, які визначили характер та ідейне спрямування його творчості. Не випадково багато літературознавців звертали і звертають особливу увагу на дослідження розмаїття зв'язків поета з рідним краєм, саме в них знаходячи відповіді на численні запитання, що стосуються кола літературних пошуків Максима Рильського.

Поет народився 19 березня 1895 року у місті Києві, але своєю Батьківщиною він завжди вважав село Романівку Попільнянського району на Житомирщині. Тут він провів дитячі та юнацькі роки, тут розвивався і міцнів його щедрий поетичний талант, формувався світогляд, зародилася незгасна любов до рідної землі. Максим Рильський навідувався в Романівку до останніх днів свого життя, знаходячи на мальовничих берегах річки Унави розраду і відпочинок, черпаючи високе натхнення від спілкування із земляками. Тут сформувалися перші й найглибші враження від людей і розмаїття Полісся, що знайшло потім широкий відгомін у його творчості. Це були прості селяни, такі як Денис Каленюк і Родіон Очкур, не раз оспівані згодом Рильським у віршах і змальовані в прозі, це була й красива та пишна природа Житомирщини (Шинкарук, 2015: 102).

Рано втрапивши батька, Максим Рильський батьківську опіку відчував із боку старших братів, які брали його на полювання. Він милувався річкою Унавою, яка розливалася у декілька ставків, порослих очеретами, осягав мистецтво вудіння риби, разом з усіма лаштував курінь, слухав цікаві історії біля вогнища, а потім повертався додому під лісом, де завмерли віковічні дуби.

Вірші любив записувати у загальний зошит. Йому добре працювалося в товаристві замріяних дерев.

Перша збірка поета «На білих островах» вийшла, коли поету було всього 15 років. У збірці бринить чуття щирої любові до життя, до людей і до природи. Поет звертається до образу природи та навколишнього середовища, описуючи його, а на фоні природи вплітаються й інші образи стомлених від праці селян. Коли торкаєшся струн поезії Максима Тадейовича Рильського, мимоволі здається, що перед тобою постають чудові сторінки фотогалереї, яка вражає яскравим кольоровим багатством, рідкісним вмінням тонко проникати в найпотаємніші глибини людського серця.

Природа розкрилася перед Рильським у всій своїй красі і заповонила його серце назавжди. Від побутового сприйняття краси пейзаж, створений письменником, «відрізняється певною спрямованістю, програмою чи свідомо-філософським ставленням до природи» (Дятленко, 2004: 22). Письменник не просто створює пейзажний фон, а передає своє сприйняття природи, наділяє її певною функціональністю і тематичною спрямованістю.

Автор вводить читача у світ прекрасного і там, де присвячує своє слово буденним картинам сільського життя, простим селянам і красі пишної зеленочубої Житомирщини. Вірші поета назавжди набули яскравого кольорового спектру завдяки пристрасній любові до природи. Свої ліричні образи поет творив здебільшого під великими деревами у затінку в повній тиші. «*Пейзажі Левітана чи Васильківського, хай на них і не видно людських постатей, все-таки про людей, про одно з найбагородніших людських почуттів – любов до Батьківщини*», – писав він. Глибока і прекрасна за своїм змістом аналогія, в якій зливається слово з музикою (із живописом), викликає багато думок, вражень. У ній поет майстерно використовує жанри живопису, вокальної та інструментальної музики (з якою теж був пов'язаний усе життя), тонко відчуває мистецтво.

Максим Тадейович завжди відстоював справжню красу мистецтва. Таку красу поет знаходив у повсякденному житті навколо себе (Чайковська, 2008: 177). Рідній Романівці Максим Рильський присвятив чимало поезій: «У Романівському запусі», «Моїй Романівці», «Мое село»; про події в Романівці розповідають вірші «Взбрід», «Дитинство», «Рибальське посланіє», «Сіно», «Літо і весна», «Мемуарна сторінка», «Тодось», «Рибальські сонети», «Лист до рідного краю», «Хлопчик», «Андрієві Малишку»; поеми

«Чумаки», «Марина», «Мандрівка в молодість», а також прозова замальовка «Бабине літо».

Романівські пейзажі вгадуються у багатьох інших творах Максима Рильського. Дослідники творчості поета не без підстав вважають, що у своєму улюбленому селі він написав велику кількість поезій, але які саме нині встановити важко. Лише на автографах віршів «Студений вітер б'є в холодні вікна», «Сон», «Ліс» поет позначив Романівку як місце їх творення.

Надзвичайно зворушливо описав Максим Рильський свою малу Батьківщину в автобіографічній статті «Із спогадів»: «*Село Романівка на Київщині (тепер Житомирської області). Кучерявий лісок на ледве помітному узгір'ї, білі хати й зелені сади понад річкою Унавою, що перепинена греблею, розливається в широкий, порослий комишами і лататтям став... Босі діти з засмаглими ногами, з пастушими торбинками через плечі... Вечірні співи дівчат, що солодкою луною пливають у далечинь, парубочі розгонисті пісні... Солов'їні жгучі ночі, жаб'ячий хор і гукання водяного бугая... Світ – як таємнича, ледве розкрита книга... Я почав із цих літніх і весняних тонів, бо про що ж і споминати, як не про весну й про літо, тому, кому осінь налягла на плечі, а зима посріблила волосся. Я почав про село, бо саме з ним пов'язані найсолодші і найболучіші спогади про дитячі мої роки*» (Рильський, 1998).

Часто у поезії молодого поета постає людина, віддалена від грандіозних подій, тут людина просто закохана у красу життя, природи, мистецтва, де постають звичайні романівські будні:

*Вже червоніють помідори,
І осінь ходить по траві.
Яке ще там у біса горе,
Коли серця у нас живі?
Високі айстри, небо синє,
Твій погляд милий і ясний...
Це все було в якійсь країні,*

Але не знаю я в якій («Вже червоніють помідори»).

Почуття закоханості ніколи не полишало Максима Рильського. Більшість його творів можна розглядати як поетичне освідчення в любові до жінки, рідної землі і народу. Особливо дорогими для поета були спогади про роки дитинства і юності, проведені на Житомирщині. На все життя зберіг Максим Рильський щирі почуття і до своїх земляків, серед яких у нього було багато добрих і відданих друзів (Рильський, 1983). Через усе життя проніс він синівську вірність Романівці, материнській пісні, друзям дитинства, з якими ріс, вчився розуміти життя. І природа рідних місць,

і життя односельців із піснею, побутом, звичаями знайшло своє відображення в творчості поета.

Максим Тадейович завжди з особливою цікавістю ставився до всього, що якимось чином було пов'язане з Житомирщиною. В творах письменника часто згадується не тільки рідна Романівка і Вчорайше, де він жив і працював, але й Корнин, Криве, Липки, Кошляки, Кодня, Бердичів, Новоград-Волинський, Житомир та інші села і міста нашої області. Протягом усіх років життя Максим Рильський із великим задоволенням приїздив на Полісся, розуміючи, що саме тут, на цій благословенній землі, народився його високий поетичний талант, саме тут відбулося його духовне становлення і сходження до вершин творчої майстерності (Шинкарук, 2015: 103).

Земля Житомирщини постійно надихала Максима Рильського на творчість, дарувала натхнення, допомагала відшукувати найкращі, найвагоміші і найзаповітніші слова. Постійно відчуваючи щирі любов і повагу своїх земляків, великий поет відповідав їм такою ж щирою любов'ю і повагою.

Одухотвореність, освітленість думками й почуттями – провідні риси ліричного героя поета. Деякі його вірші побудовано виключно на живописних образах. Мене зачаровує вірш-мініатюра «**Поле чорніє. Проходять хмари:**

*Поле чорніє. Проходять хмари,
Гаптують небо химерною грою.
Пролісків перших блакитні отари...
Земле! Як тепло нам з тобою!
Глибшає далеч. Річка синіє.
Річка синіє, зітхає, сміється...
Де вас подіти, зелені надії?
Вас так багато – серце порветься!*

Перед очима постає малюнок з усіма тонами пробудженої весни, яку відчув великий художник. Характерно, що у творі майже відсутні звукові враження, за винятком «зітхає», «сміється» – все зосереджено на грі кольорів. У вірші багато сонця, хоча жодного слова не сказано про нього, але воно потонуло у тонах, які переливаються в навколишньому житті. Це під його гарячим промінням чорніє поле, скидаючи з себе сніжну пелену, з'являються блакитні отари пролісків, увібрала в себе річка сині фарби... І поет, захоплений красою природи, голубих і зелених кольорів, говорить про пробудження в душі, вщерть переповненій «зеленими надіями», бажанням діяти, відчувши тепло землі, подих життя (Чайковська, 2008: 187).

Поет глибоко відчував красу рідної природи, природи рідного Полісся. Тому він так часто звертався до образу лісу у своїх поезіях.

*Ліс зустрів мене, як друга.
Горлиць теплим воркуванням,
Пізнім дзвоном солов'їним,
Ніжним голосом зозулі,
Вогким одудів гуканням.
Круглим циканням дроздів.
Ліс зустрів мене, як друга,
Тінню від дубів крилатих,
Смутком білої берези,
Що дорожчий нам за радість,
Кленів лапами густими,
Сосни гомоном одвічним,*

Срібним шемранням осик («Розмова з другом»).

Тема лісу, його значення в житті людини завжди хвилювала митця, адже для людини, яка виросла у поліському краї, життя без сторічних дубів, білокорих струнких берізок, плакучої верби, співочих височезних сосен неповне, не має сенсу, не таке яскраве, навіть далеко від рідного краю. Ліс слухає, ліс говорить, ліс не бачить, але чує і відчуває, ліс фотографує та співає, лякає та заспокоює, ліс дихає. «*Велике у мене, слідом за братами, було замилування в природі, у рибальстві та полюванні. Щороку проживаючи літо у себе в Романівці, я цілими днями пропадав на тихій, пахучою зеленню порослій Унаві, ловлячи вудкою лини, окуні, щуки, плітки, а там і коропи... Приїдеши, бувало, навесні, впливеш з братом погожого росяного ранку човном на тихе свічадо весняної води та й ловиш до нестями бабки (стрекози), срібну пліть і краснопір... І потім, коли ввечері лягаєши, солодко втомлений, спати, перед заплющеними очима весь час майорить білий поплавець, срібно-синя вода, гнеться вудилище, блищить на сонці туга волосінь» («Зі спогадів»).*

Хто садить дерево, – благословен!

Благословен, хто викопав криницю! («Степ»)

«Люби природу не як символ

Душі своєї,

Люби природу не для себе,

Люби для неї» – говорив автор.

«Наша природа, все те, що ми зємо флорою і фауною нашої Батьківщини, – справді дорожче від золота всенародне багатство. Це багатство треба берегти як зіницю ока. Від цього багатства залежить не більше й не менше як життя людини на землі» («Дорожче від золота») (Рильський, 1975: 130).

Багато вражень і у друзів поета від захоплюючих місць Житомирщини та рідного села Романівки: «*Мені не раз доводилося бувати учасником цих чарівних і радісних мандрівок із Максимом Тадейовичом. Вночі, напередодні*

поїздки, добираєшся до його хати, де ранньої чи пізньої години блимає і привітно манить вогник у його вікні... А речі вже складено, хліб і тютюн, і зав'ялена дніпровська тараня, поруч із вудками три чистеньких зошити, звечора куплені в універмазі. Пора в дорогу! Бо вже тая мандрівочка пахне травами і зорями рідної землі, клекоче моторами в полях і тривожить серце далекою дівочою піснею» («Слово про поета» А. Малишко) (Рильський, 1975: 131).

Джерело любові до природи завжди облагороджує людину щастям, адже це щастя можна віднайти за крок від себе. «Рильський досить витончений і складний поет, щоби так легко було його умотити в елементарні формули як «геть від сучасності!» або «солодкий світ!». І живе він разом зі своїм часом, напружено і уважно в околиці життя вдвляється, уміє помічати останній вираз його обличчя. Уміє пізнавати в його глибині струю вічно людського, близького всім часам і народам... Весь чар поезії Рильського і лежить саме в широті його мистецького співчуття і розмаїтості його поетичних перевтілень...» (Зеров, 1990: 547).

Видатний поет Максим Рильський є визнаним в усьому світі майстром і володарем художнього слова, майстром метафори, тонким знавцем мовних скарбів українського народу. Він є також загальноновизнаним носієм тієї високої культури вірша, яка вироблена багатовіковою усною поетичною творчістю, мистецтвом слова.

Відгомін сільського життя та рідного села, його щирих і доброзичливих людей, пишну природу своєї Батьківщини ми зустрічаємо у таких поезіях: «Зимові вечори», «Окуні», «Лин», «Пліть», «Уже вишневі зацвіли сади», «На сизих луках скошено отаву», «Коропи», «Цибуля, сіль, півхліба, три тарані», «Денис уже на місці. Вже один», «Стис, вудлище, підскіс.. Ого, нівроку!», «Перейшла дорогу», «Родіон» – «Рибальські сонети»; «Глибока ніч. Будинки сплять і люди», «Цвіте азалія» – Мисливські сонети; «Вже перший сніг кружляє над землею», «Останній сніг, там бурий, там блакитний»; «Сільський сонет (З зимових спогадів про літо)», «На дворі дощ, холодний вітер віє», «Зелена піна лісу молодого», «Пливуть, живуть високо наді мною», «Вечір напровесні», «У теплі дні збирання винограду», «Несіть богам дари! Прозорий мед несіть», «Новий хліб», «Біжать отари, коні ржуть, реве», «То хмарка набіжить, і бризне дощ краплистий», «Молось і вірю», «Вже червоніють помідори», «Мені снилось: я мельник в старому млині...», «Молочно-сині зариси ланів...», «Спинилось

літо на порозі...», «Цвітуть бузки, садок біліс...», «Яблука доспіли, яблука червоні» тощо.

У поезіях Максима Рильського про рідну Романівку відчувається любов, шана, повага, теплі спогади про дитинство, прив'язаність, чистота почуттів, тих світлих дитячих миттєвостей. Романівка – село нині Житомирської області, краю Полісся, де завжди природа дивувала своєю красою. У творах поета картинами природи змінюються пори року, рід занять селян, побут, дозвілля дітей. Кожен рядок у картинах природи чує, бачить, має запах, смак, до всього хочеться доторкнутися: поля, ліси садки, річки, озера... У цих місцях багато різних диких звірів, птахів, комах, які теж стають героями поезії Максима Рильського.

Пейзажі рідного села змінюються за річним циклом: «Хвилюється широкий лан зелений, Волошки, ніби сині зіроньки, блищать, На тонких стеблах крапельки студені... Минулого дощу веселчасто горять» («Сільський сонет»); «Зелена піна лісу молодого... Дрімотно плеще, як на морі шум. Блакитні тіні впали на дорогу, Заворожили мудрі бджоли ум» («Зелена піна лісу молодого»); «Біжать отари, коні ржуть, реве... Тяжкий бугай на буйнім пасовищі, – І чорні птиці промайнули віці, І чорна тінь поймає все живе» («Біжать отари, коні ржуть...»); «Глянь: розкривається назустріч сонцю й грозам... Руками пружними запліднений чорнозем, І веселчастий із села до міста міст...» («То хмарка набіжить, і бризне дощ краплистий»); «На сизих луках скошено отаву, І літо буйне в береги ввійшло. Городами проходжу я до ставу, Що ліг в яру, як велеченське скло» («На сизих луках скошено отаву») – літо; «Молочно-сині зариси ланів, Сніг на листках – а листя ще зелене! Я вийшов, я покинув сутерени, Назустріч снігу голову відкрив» («Молочно-сині зариси ланів»); «Несіть богам дари! Прозорий мед несіть, Що пахне гречкою і теплими дощами, І золотий ячмінь, і втіху верховіть – Достиглі яблука, де рожевіють плями» («Несіть богам дари!»); «Запахла осінь в'ялим тютюном, Та яблуками, та тонким туманом» («Запахла осінь в'ялим тютюном»); «Вже перший сніг кружляє над землею... І тихо падає. Уже вода... Зашерхла на озерах. Опада останне листя і яснить алею» («Гуси») – осінь; «Посріблені ліси окуталися тінню, А небосхил горить і віти золотить. Виходжу я на шлях – на смугу ясно-синю, – І чудно й дзвінко сніг під валянком скрипить... Цей вечір, замкнений в холодному спокої, Ясний, докінчений нагадує сонет, Сонет краси гаїв і тиші зимової» («Срібний сонет»); «Я пам'ятаю вечори зимові,

Мовчання саду, візерунки шиб, Луни морозної співучу глиб, Дозвілля, тихій віддане розмові» («Зимові вечори») – зима; «Уже вишневі зацвіли сади – І сніг пахучий падає на воду, Прігріті теплим променем зі сходу, Бабки прозорі лізуть із води... Нехай лоскочуть голову – дарма! Зате на світі кращої нема, Нема вірнішої, як ця нажива!» («Пліть») – весна.

Пейзажі Максима Рильського змінюють пори року: то бачимо весняний цвіт садів, то тепле люстерце річки та озер, то жовтогарячі поля і соковиті яблука, то засніжені дахи села – все дихає, все живе. Живе разом із цим і село, де кипить сільськогосподарська робота, де діти бігають на риболовлю, а чоловіки ходять на полювання.

Для створення картин природи письменнику приходиться завжди на допомогу метафора: «А там, в гаю, – пташки дзвенять, дзвенять, І щастя на душі, і тихий спокій...» («Сільський сонет»); «У травах коник, як зелений гном, На скрипку грає. І пощо ж весна нам, Коли ми тихі та дозрілі станем...» («Запахла осінь в'ялим тютюном»); «Вже перший сніг кружляє над землею І тихо падає. Уже вода...» («Гуси»); «А з берега, немов вінок купальський, Пливе водою пісня. День рибальський – Не перший день, але щораз новий!» («На сизих луках скошено отаву»); «І солов'їна пісня молода Пливе струмком із росяного саду» («Коропи») – слухові метафори; «Хвилюється і грає лан широкий» («Сільський сонет»); «Біжать отари, коні ржуть, реве... Тяжкий бугай на буйнім пасовищі, – І чорні птиці промайнули віці» («Біжать отари, коні ржуть...»); «То сонце вигляне ласкаво-променисте... І знову дощ і тїнь» («То хмарка набіжить, і бризне дощ краплистий»); «Опада... Останнє листя і яснить алею» («Гуси»); «Чорніс млин, румяна спить вода...» («Коропи») – зорові метафори;

«Виходжу я на шлях – на смугу ясно-синю, – І чудно й дзвінко сніг під валянком скрипить» («Срібний сонет»); «То хмарка набіжить, і бризне дощ краплистий, Ясною вільгістю оббризкавши цвітїнь» («То хмарка набіжить, і бризне дощ краплистий») – метафори дотику; «Стоять дуби замислено і строго. Тут – перейшовши молодий самум – Собі поставлю келїю убогу, Щільник пахучий для останніх дум» («Зелена піна лісу молодого»); «Запахла осінь в'ялим тютюном, Та яблуками, та тонким туманом, – І свіжї айстри над піском рум'яним... Зорїють за одчиненим вікном» («Запахла осінь в'ялим тютюном») – метафори нюху; «І пий холодно, мовчазну глибїнь... На взліссях, де медово спіють динї» («Запахла осінь в'ялим тютюном») – метафори смаку; «Тяжкий бугай на буйнім пасовищі... реве» («Біжать отари, коні ржуть...») – метафори слуху.

Заслуговують на увагу й назви поезій: «Лин», «Коропи», «Окуні», «Цибуля, сіль, півхліба, три таранї», «Вже червонїють помідори» тощо. Мало б хто із митців слова зважилися присвятити свою поезію рибац, помідорам чи цибулі.

Висновки. Поезію Максима Рильського завжди прикрашають картини Поліського краю. Автор сам із нею відпочивав і дає читачу відчуття цей спокій. Завжди митцю у змалюванні картин природи на допомогу приходять метафори, яка ще яскравіше передає красу Поліського краю. Пейзажами і починаються, і закінчуються твори. Навіть, будучи уже в поважному віці, Максим Рильський повертався у рідне село, милувався вже вивченими на пам'ять краєвидами, порослими стежками, які ведуть до річки, до лісу, золотими полями жита і пшениці, що «напували» поета новими ідеями та давали благородний спокій для душі від міського щоденного гамору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бернадська Н. Українська література ХХ століття : Навч. посіб. для старшокласників і вступників до вищих навч. закл. 4-те вид., випр. К. : Знання-Прес, 2008. 272 с.
2. Дятленко Т. Особливості вивчення теоретико-літературних понять на уроках української літератури в старших класах (на матеріалі поняття «пейзаж») / Тетяна Дятленко // Українська мова і література в школі. 2004. № 6. С. 22–27.
3. Зеров М. Літературний шлях Максима Рильського // М. Зеров. Твори: В 2 т. К., 1990. Т. 2. С. 547–562.
4. Золя Э. Эдмон и Жюль де Гонкур; собр. соч.: 26 т. / Э. Золя. Художественная литература, 1966. Т. 25., 1966. С. 52–546.
5. Історія української радянської літератури / за ред. Б. С. Буряка: «Наукова думка». К., 1964, с. 529.
6. Кодлюк Я., Одинцова Г. Розповіді про письменників : Посібник для вчителя початкових класів. 3-є вид. Тернопіль : Підручники і посібники, 2005. 120 с.
7. Максим Рильський. Життя і творчість у документах, фотографіях, ілюстраціях / упоряд. Л. Д. Зінчук. К. «Радянська школа». 1975. 159 с.
8. Максим Рильський. Сонети / за ред. П. Засенка, упор. Б. Рильський. К. : «Молодь». 1969. 215 с.
9. Мясников А. Образ [Електронний ресурс] / А. Мясников // Словарь литературоведческих терминов. 2009. С. 241–248. Режим доступа: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Literat/Tamar/03.php.

10. Образ художника як вираження естетичного кредо письменника. Яцків Н. Я. // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. 2015. № 17. Том 1. С. 108–112.
11. Рильський М. Т. В муках моїх золотих // Лірика. Листи. Спогади та літературно-критичні праці про поета. Житомир : АСА, 1998.
12. Рильський М. Т. Зібрання творів в XX томах. К. : Наука, 1983–1990.
13. Чайковська В. Явище мистецького синтезу в українській літературі : посібник зі спецсеминару для студентів-філологів. Житомир, 2008. 192 с.
14. Шинкарук В. Ф. Аз-Буки. Літературно-мистецькі студії. Житомир : Полісся, 2015. 278 с.

REFERENCES

1. Bernadska N. Ukrainska literatura XX stolittia [20th Century Ukrainian Literature] : Navch. posib. dlia starshoklasnykiv i vstupnykiv do vyshchych navch. zakl. 4-te vyd., vypr. K. : Znannia-Pres, 2008. 272 s. [in Ukrainian].
2. Diatlenko T. Osoblyvosti vyvchennia teoretyko-literaturnykh poniat na urokakh ukrainskoi literatury v starshykh klasakh (na materialy poniattia "peizazh"). [Peculiarities of studying theoretical and literary concepts in the lessons of Ukrainian literature in the upper classes (on the material of the concept of "landscape")]. / Tetiana Diatlenko // Ukrainska mova i literatura v shkoli, 2004. № 6. S. 22–27 [in Ukrainian].
3. Zerov M. Literaturnyi shliakh Maksyma Rylskoho [Maxim Rylsky's literary path]. // M. Zerov. Tvory: V 2 t. K., 1990. T. 2. S. 547–562 [in Ukrainian].
4. Zolia E. Edmon y Zhiul de Honkur [Edmond and Jules de Goncourt]; sobr. soch.: 26 t. / E. Zolia. Khudozhestvennaia literatura, 1966. T. 25. S. 521–546 [in Russian].
5. Istoriia ukrainskoi radianskoi literatury [History of Ukrainian Soviet literature]. / za red. B. S. Buriaka: "Naukova dumka". K., 1964. S. 529 [in Ukrainian].
6. Kodliuk Ya., Odyntsova H. Rozpovidi pro pysmennykiv [Stories about writers] : Posibnyk dlia vchytelia pochatkovykh klasiv. 3-ye vyd. Ternopil : Pidruchnyky i posibnyky, 2005. 120 s. [in Ukrainian].
7. Maksym Rylskiy. Zhyttia i tvorchist u dokumentakh, fotohrafiiakh, iliustratsiiakh [Maxim Rylsky. Life and creativity in documents, photos, illustrations]. / uporiad. L. D. Zinchuk: "Radianska shkola". K., 1975. 159 s. [in Ukrainian].
8. Maksym Rylskiy. Sonety [Sonnets]. / za red. P. Zasenka, upor. B. Rylskiy: "Molod". K., 1969. 215 s. [in Ukrainian].
9. Miasnykov A. Obraz. [Elektronnyi resurs] / A. Miasnykov // Slovar lyteraturovedcheskykh termynov. [Dictionary of literary terms]. S. 241–248. Rezhym dostupa: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Literat/Tamar/03.php [in Russian].
10. Obraz khudozhnyka yak vyrazhennia estetychnoho kreda pysmennyka. [The image of the artist as an expression of the aesthetic credo of the writer]. Yatskiv N. Ya. // Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiia, 2015. № 17. Tom 1. S. 108–112 [in Ukrainian].
11. Rylskiy M. T. V mukakh moikh zolotykh [In the pangs of my gold]. // Liryka. Lysty. Spohady ta literaturno-krytychni pratsi pro poeta. Zhytomyr : ASA, 1998 [in Ukrainian].
12. Rylskiy M. T. Zibrannia tvoriv v XX tomakh [Collection of works]. K. : Nauka, 1983–1990 [in Ukrainian].
13. Chaikovska Vshche mystetskoho syntezy v ukrainskii literaturi. [The phenomenon of artistic synthesis in Ukrainian literature] : posibnyk zi spetsseminaru dlia studentiv-filolohiv. Zhytomyr, 2008. 192 s. [in Ukrainian].
14. Shynkaruk V. F. Az-Buky. Literaturno-mystetski studii [Literary and artistic studios]. Zhytomyr : Polissia, 2015. 278 s. [in Ukrainian].